

Sygn. akt III AUa 2013/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski
Sędziowie:	SA Michał Bober SO del. Renata Żywicka (spr.)
Protokolant:	stażysta Anita Musijowska

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2016 r. w Gdańsku

sprawy K. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 września 2015 r., sygn. akt VI U 1489/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 i oddala odwołanie;

II. zasądza od wnioskodawcy K. S. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą.

SSO del. Renata Żywicka SSA Maciej Piankowski SSA Michał Bober

Sygn. akt III AUa 2013/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21.05.2015r. Zakład ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił ubezpieczonemu K. S. prawa do emerytury w niższym wieku. Jako podstawę wydanej decyzji pozwany powołał przepis art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z funduszu Ubezpieczeń Społecznych podnosząc, że skarżący nie legitymuje się wymaganym 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych.

Odwołanie od tej decyzji złożył ubezpieczony domagając się jej zmiany i przyznania prawa do świadczenia emerytalnego. Zarzucił, że wbrew stanowisku organu rentowego legitymuje się wymaganym okresem pracy w

warunkach szczególnych co potwierdza świadectwo pracy w warunkach szczególnych z dnia 6.03.2015r. wystawione przez zakład pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko.

Wyrokiem z dnia 30 września 2015r. w sprawie sygn. akt VIU 1489/15 Sąd Okręgowy w Gdańsku zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego, w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu K. S. prawo do emerytury, poczynając od dnia 24 maja 2015 roku oraz stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i wnioskach:

K. S. urodzony w dniu (...) złożył w dniu 21.05.2015r. wniosek o emeryturę. Do wniosku dołączył dokumenty potwierdzające okresy zatrudnienia, na podstawie których organ rentowy uznał ogólny staż pracy w wymiarze 28 lat 4 miesiące i 2 dni oraz ustalił, że skarżący nie jest członkiem OFE. Na potwierdzenie okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych przedłożył świadectwo pracy w warunkach szczególnych wystawione w dniu 16.03.2015r.

przez (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Ze świadectwa tego wynikało, że zatrudniony był w tym zakładzie od dnia 01.09.1977r. do nadal, gdzie wykonywał prace w warunkach szczególnych:

- w okresie od 1.09.1977r. do 04.05.1979r. na stanowisku szlifierz krajacz metali tarczą ścierną wymienioną w wykazie A dział III, poz. 78 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze oraz wykazu A dział III, poz. 78 pkt. 6 zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r.
- w okresie od dnia 05.05.1979r. do dnia 31.05.1992r. oraz od dnia 01.07.1992r. do dnia 06.09.1992r. i od dnia 31.10.1992r. do dnia 30.04.1999r. wykonywał pracę na stanowisku elektrodrażacz, operator źródeł promieniowania jonizującego, narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz pól elektromagnetycznych 01, do 300.000 MHz wymienioną w wykazie A, dział XIV pkt. 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze; oraz w wykazie A, dział XIV poz. 4 pkt. 9 zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

Organ rentowy na podstawie powyższego dokumentu zaliczył do szczególnych warunków okres od 1.09.1977r. do 4.05.1979r. na stanowisku szlifierz, krajacz tarczą ścierną tj. okres 1 roku 8 miesięcy i 4 dni.

Sporny pozostaje dalszy okres pracy wymieniony w przedłożonym świadectwie pracy w warunkach szczególnych od dnia 05.05.1979r. do 31.10.1998r. W tym czasie ubezpieczony zajmował stanowisko elektrodrażacza. Praca na tym stanowisku polegała na obsłudze maszyn wytwarzających pole elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości - elektrodrażarek. Stanowiska pracy przy obsłudze tych maszyn były badane pod kątem poziomu wytwarzanego promieniowania, pracownicy wysyłani byli na dodatkowe

szkolenie uprawniające do obsługi urządzeń wytwarzających pole elektromagnetyczne. Z wyników badań tych stanowisk wynikało, że znajdowały się one w strefie zagrożenia. Było to przedmiotem badań ze strony pracodawcy albowiem większe zagrożenie narażało na choroby nowotworowe, białaczkę. Pięciu pracowników wykonujących pracę na identycznych stanowiskach uzyskało prawo do emerytur w niższym wieku.

Stanowisko zajmowane przez ubezpieczonego komisja zakładowa zakwalifikowała jako pracę w warunkach szczególnych i dlatego uczęszczali na dodatkowe szkolenia, otrzymywali mleko, posiłki regeneracyjne oraz dodatki za pracę w szczególnych warunkach. Praca ta była świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy ustalając stan faktyczny oparł się na zeznaniach świadka A. S., który dokładnie znał warunki, w jakich wykonywał pracę ubezpieczony, albowiem jako inspektor BHP brał udział w komisji kwalifikującej stanowiska pracy w zakładzie pracy ubezpieczonego do warunków szczególnych w rozumieniu Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze /Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm./. Komisja ta zaliczyła to stanowisko do wykazu A dział XIV poz. 4 jako załącznika do rozporządzenia oraz wykazu A dział XIV poz. 4 pkt. 9 Zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r. w sprawie stanowisk, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego.

Sąd Okręgowy uznał powyższe zeznania za wiarygodne i spójne z pozostałymi dowodami w sprawie.

Sąd podkreślił, że inni pracownicy, którzy odchodzili przed ubezpieczonym z pracy, pracę wykonywali na takich samych stanowiskach, korzystając z emerytury w niższym wieku. W ocenie Sądu roszczenie wnioskodawcy należy rozpatrywać w świetle art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych /tj. Dz. U. z 2015r., poz. 748/.

Przepis ten stanowi, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31.12.1998r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, tj. 60 lat dla mężczyzn, którzy w dniu wejścia w życie ustawy legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w wymiarze 15 lat, oraz 25 letnim stażem ogólnym /dla mężczyzn/ art. 184 ust. 2 stanowi, że świadczenie to przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego.

W ocenie Sądu oprócz okresu pracy w warunkach szczególnych już zaliczonego należy zaliczyć do takiej pracy okres od 5.05.1979r. do 31.12.1998r. z wyłączeniem okresów urlopu bezpłatnego, z którego ubezpieczony korzystał w okresach od 1-30.03.1992r. oraz od 7.09.1992r. do 30.10.1992r., co daje okres powyżej 15 lat.

Zaliczenie spornego okresu powoduje, że ubezpieczony spełnia wszystkie niezbędne przesłanki wymienione w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, warunkujące prawo do emerytury w niższym wieku.

Wobec powyższego Sąd na podstawie art. 477 § 14 par. 2 kpc Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję orzekając jak w pkt. 1 wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w pkt I. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS cyt. wyżej, § 2 i 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) poprzez przyznanie ubezpieczonemu emerytury, podczas gdy ubezpieczony nie spełnił wszystkich wymaganych warunków do jej przyznania, a nadto naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów.

Powołując się na powyższe podstawy apelacji pozwany wniósł o:

1) zmianę punktu I zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji,

2) zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa według norm przepisanych.

Pozwany wskazał, że nie może zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Okręgowego oraz argumentacją zawartą w uzasadnieniu wyroku z dnia 30 września 2015r. Organ rentowy podkreślił, że toczyły się już postępowania sądowe z wniosku ubezpieczonych zatrudnionych w Zakładach (...) w B., następnie Zakładach Radiowych (...) SA w B. przed Sądem Okręgowym w Bydgoszczy m.inn. w sprawach VI U 2784/13, VI U 2965/13, VI U 2926/14. W sprawach tych dopuszczono dowód z opinii biegłego sądowego z dziedziny (...), który stwierdził, że praca

wykonywana w tych zakładach nie była pracą w szczególnych warunkach gdyż w żadnym z wydziałów Z.R. U.-E. nie wykonywano prac narażających na działanie promieniowania jonizującego oraz prac narażających na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia wymienionych w Dziale XIV, poz. 4 załącznika do Rozporządzenia RM z dnia 07.02.1983r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługiwała na uwzględnienie, skutkując zmianą zaskarżonego wyroku. Wyrok Sądu Okręgowego wydany został bowiem w oparciu o błędnie ustalony stan faktyczny, co skutkowało naruszeniem prawa materialnego, a mianowicie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS cyt. wyżej.

Podnieść należy, że w przyjętym systemie apelacji celem postępowania apelacyjnego jest ponowne wszechstronne zbadanie sprawy pod względem faktycznym i prawnym. Sąd odwoławczy będąc bowiem przede wszystkim instancją merytoryczną, orzeka na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2002r., sygn. IV C KN 15754/00, publ. LEX nr 78327).

Trafny okazał się zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów wynikającej z art. 233 kpc i dokonania dowolnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Przepis ten uprawnia Sąd do oceny wiarygodności i mocy dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału sprawy. Z jednej zatem strony Sąd orzekający uprawniony jest do oceny tychże dowodów według własnego przekonania, z drugiej natomiast sam jest zobowiązany do wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Uprawnienie Sądu do oceny dowodów według własnego przekonania nie oznacza dowolności w tej ocenie. Poza sporem winno być, iż dokonując tej oceny Sąd nie może ignorować zasad logiki, osiągnięć nauki, doświadczenia czy też wyciągać wniosków nie wynikających z materiału dowodowego. Dopuszczenie się obraży art. 233 § 1 kpc przez Sąd może zatem polegać albo na przekroczeniu granic swobody oceny wyznaczonej logiką, doświadczeniem, zasadami nauki, albo też na nie dokonaniu przez Sąd wszechstronnego rozważania sprawy.

W ocenie Sądu II instancji, Sąd Okręgowy błędnie uznał za wystarczające dla rozstrzygnięcia, ustalenia faktyczne oparte o zeznania świadka A. S., akta osobowe wnioskodawcy, świadectwo pracy w szczególnych warunkach oraz wyjaśnienia wnioskodawcy złożone w postępowaniu sądowym.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do kwestii spełnienia przez ubezpieczonego, wynikających z treści art. 184 ust.1 i 2 ustawy z dnia 17.12.1998r.o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013r., poz.1440 ze zm. nazywanej dalej ustawą emerytalną) przesłanek do przyznania mu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Podnieść należy, że prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przewidziane jest w art. 32 ustawy emerytalnej, zawartym w rozdziale 2 działu II ustawy dotyczącym osób urodzonych przed 1 stycznia 1949r. Przepis ten w ust. 4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust.1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust.2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), wydane na podstawie art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz.267 ze zm.).

Natomiast uprawnienia do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948r. reguluje art. 184 ustawy emerytalnej. Zgodnie z brzmieniem ust.1 tego artykułu tym właśnie ubezpieczonym (mężczyznom) przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 (60 lat – par.4 ust.1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego) , jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, tj. w dniu 1 stycznia 1999r. osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w obniżonym

wieku emerytalnym oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy emerytalnej (co najmniej 25 letni). W myśl ust. 2 emerytura, o której mowa w ust. 1 przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przepis ten ma charakter przejściowy, bowiem zawarty został w rozdziale 2 działu X ustawy zawierającym przepisy intertemporalne. Dotyczy on wyłącznie tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej już legitymowali się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym, a w tym wymaganym okresie pracy w warunkach szczególnych, lecz nie osiągnęli wieku emerytalnego.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy kwestionował jedynie spełnienie przez ubezpieczonego wymaganej na dzień 1.01.1999r. przesłanki wykonywania pracy w warunkach szczególnych w wymiarze co najmniej 15 lat. Dla oceny kwestii spełnienia tej przesłanki kluczowa była odpowiedź na pytanie, czy okres zatrudnienia K. S. w Z. U.-E. w B. w okresie od dnia 05 maja 1979r. do 31 grudnia 1998r. może zostać zaliczony do wymaganego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Istotna była więc kwalifikacja wykonywanej przez wnioskodawcę pracy w Zakładach (...) w B. pod kątem art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej. Stanowi on, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Praca w warunkach szczególnych to praca, w której pracownik w sposób znaczny jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki, co wynika wprost z cytowanego wyżej przepisu.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 czerwca 2009r. I UK 20/09 LEX nr 515698 motyw przyświecający ustawodawcy w stworzeniu instytucji przewidzianej w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS opiera się na założeniu, że praca wykonywana w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też osoba wykonująca taką pracę ma prawo do emerytury wcześniejszej niż inni ubezpieczeni.

Dla oceny, czy ubezpieczony pracował w szczególnych warunkach nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzony mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających za uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.

W tym miejscu wskazać należy, że stosownie do art. 6 kc w związku z art. 232 kpc ciężar udowodnienia faktu wykonywania przez co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach spoczywał na ubezpieczonym.

Na tę okoliczność ubezpieczony przedłożył już w organie rentowym świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 16 marca 2015r. wystawione przez T. E. w B., w którym wskazano m.in., że wnioskodawca w okresie od 05.05.1979r. do 31.05.1992r. oraz od dnia 01.07.1992r. do 06.09.1992r. i od dnia 31.10.1992r. do 30.04.1999r. wykonywał stale i w pełnym wymiarze prace narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz pól elektromagnetycznych w zakresie od 01 do 300 000 MHz w strefie zagrożenia, na stanowisku (elektrodrażacz) operator źródeł promieniowania jonizującego, wymienione w załączniku do Rozporządzenia R.M. z 07 lutego 1983r. - wykaz A Dział XIV, poz.4.oraz w Zarządzeniu Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. Ministerstwa Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 29 czerwca 1985r.)- k. 7 akt rentowych.

Należy w tym miejscu podkreślić, że organ rentowy samodzielnie stwierdza spełnienie przesłanek do nabycia prawa do świadczenia, w związku z powyższym nie wiążą go zapatrywania podmiotów wystawiających dokumenty przedkładane przez wnioskodawcę na temat kwalifikacji zdarzeń mających znaczenie dla oceny wniosku (por. wyrok

Sądu Najwyższego z dnia 4.08.2009r. I UK 77/09 LEX nr 558288). Niewątpliwie świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest dokumentem urzędowym, jest dokumentem prywatnym. Dokument prywatny stanowi zaś dowód tego, że osoba która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie, a więc korzysta z domniemania, że zawarte w nim oświadczenie złożyła osoba, która go podpisała. Dokument prywatny nie korzysta natomiast z domniemania zgodności z prawdą oświadczeń w nim zawartych. Dokument prywatny jest jednym z dowodów wymienionych w kodeksie postępowania cywilnego i podlega ocenie, tak jak wszystkie inne dowody. Dowód z dokumentu prywatnego – świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach złożony przez ubezpieczonego jest co prawda samodzielnym środkiem dowodowym, służącym stronie do udowodnienia faktu, którego istnienie potwierdzono w dokumencie, jednakże nie zwalnia to sądu orzekającego od oceny tego dowodu z zachowaniem zasad określonych w art. 233 § 1 kpc.

Stąd też wobec braku w niniejszej sprawie przekonujących ustaleń co do warunków wykonywania przez skarżącego pracy na stanowisku elektrodrażacza niezbędne było uzupełnienie postępowania dowodowego w postępowaniu odwoławczym w zgodzie z art. 382 kpc i dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu BHP na okoliczność czy praca wykonywana przez wnioskodawcę K. S. w okresie zatrudnienia w Zakładach Radiowych (...) w B. w okresie od 05 maja 1979r. do 31 grudnia 1998r. odbywała się w warunkach narażających na działanie promieniowania jonizującego lub była to praca narażająca na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000MHZ w strefie zagrożenia.

Biegły w opinii sporządzonej w dniu 09 maja 2016r. udzielił na powyższe pytania odpowiedzi negatywnej.

Biegły wskazał, że twierdzenie, iż ubezpieczony pracował przy urządzeniach emitujących promieniowanie jonizujące jest absurdalne. Jego źródła są naturalne i mogą pochodzić z kosmosu, skorupy ziemskiej, materiałów budowlanych, wody, powietrza i żywności, a także z organizmu człowieka lub pochodzą ze źródeł sztucznych -z aparatów rentgenowskich, bomb kobaltowych, reaktorów jądrowych akceleratorów i sztucznych izotopów promieniotwórczych.

Wnioskodawca pracował przy elektrodrażarce, tj. maszynie do iskrowej, erozyjnej obróbki twardych materiałów, które są źródłem pól elektromagnetycznych.

Biegły podniósł nadto, że w okresie zatrudnienia wnioskodawcy, co rozumieć przez pojęcie „strefa zagrożenia” wyjaśniały przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25.05.1977 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu urządzeń wytwarzających pole elektromagnetyczne w zakresie od 0,1 MHz do 300 MHz (Dz.U. nr 8z 1977r. , poz. 33 ze zm. – obowiązujące w okresie od 01.06.1977r. do 24.07.2001r.). Rozporządzenie z dnia 19.02.1977r. dotyczyło BHP przy stosowaniu w szczególności przemysłowych urządzeń grzewczych, indukcyjnych i dielektrycznych, urządzeń radiokomunikacyjnych, fizykoterapeutycznych i diagnostycznych (§ § 1 i 2).

Przepisy rozporządzenia ustalały – na obszarze otaczającym urządzenia wytwarzające pole elektromagnetyczne we wskazanych w nich częstotliwościach następujące strefy ochronne: 1) strefę pośrednią 2) strefę zagrożenia, 3) strefę bezpieczną, natomiast obszar poza strefami ochronnymi, stanowił miał strefę bezpieczną (zob. § 2 ust.1 obu rozporządzeń). Przepis § 4 tego rozporządzenia w zakresie częstotliwości powyżej 10 Mhz do 300 MHz ustalał granice poszczególnych stref według wartości natężenia pola elektromagnetycznego-w strefie zagrożenia graniczne wartości wynosiły powyżej 20V/m do 300/m. Skutkiem „zakwalifikowania” obszaru otaczającego urządzenie wytwarzające pole elektromagnetyczne do strefy zagrożenia było ograniczenie czasu przebywania pracowników w tej strefie. Dopuszczalny czas trwania w tej strefie ulegać musiał skróceniu w zależności od natężenia pól elektromagnetycznych (§ 6 ust.1 rozporządzenia z 1977r.).

Zasady obliczania dopuszczalnego czasu przebywania w strefie zagrożenia normowały: zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 09.08.1972r. w sprawie określenia pól elektromagnetycznych w zakresie mikrofalowym oraz dopuszczalnego czasu pracy w strefie zagrożenia (Dz.Urz. MZ 17/1972r. poz.78) wydane na podstawie § 4 ust.4 rozporządzenia z 1972r. oraz załącznik „zasady obliczania dopuszczalnego czasu przebywania w strefie zagrożenia” do rozporządzenia z 1972r. W konsekwencji pracą w warunkach szczególnych jest praca narażająca na działanie

pól elektromagnetycznych w zakresie od 0.1 do 300.000 MHz, ale tylko wtedy, gdy wykonywana jest na obszarze spełniającym normatywne kryteria „strefy zagrożenia”.

Tak więc aby ubezpieczonemu można było zaliczyć pracę wykonywaną w spornym okresie jako pracę w szczególnych warunkach, musiałby on przede wszystkim wykazać, że była ona wykonywana w strefie zagrożenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego biegły z zakresu BHP prawidłowo wskazał, że wnioskodawca pracował przy elektrodrażarce w strefie bezpiecznej. Powyższe potwierdza kontrola Państwowej Inspekcji Pracy przeprowadzona w dniach od 09 kwietnia 1984r. do 18 maja 1984r., na którą powołał się biegły. Celem tej kontroli było dokonanie oceny przestrzegania przez zakład pracy przepisów w sprawie BHP przy eksploatacji urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości. Kontrola wykazała, że pracownicy pracujący na elektrodrażarkach nie pracują w strefie zagrożenia.

Biegły nadto podniósł, że w dniu 09 listopada 1985r. Dyrektor Zakładów Radiowych (...) wydał pismo okólne (...) w sprawie „ Stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach”, do którego został załączony wykaz konkretnych stanowisk, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach. W wykazie tym nie wymieniono stanowisk elektrodrażacza, drażacza, drażacza ubytkowego itp. (opinia biegłego k. 57-69 wraz z załącznikami).

Zarzuty do powyższej opinii złożył wnioskodawca i opierały się one głównie na założeniu, że skoro jego współpracownicy pracowali w tożsamyh warunkach i z tego tytułu otrzymali prawo do emerytury, to zakwestionowanie jego uprawnień naruszałoby zasadę zaufania obywateli do Państwa i prawo do równego traktowania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zarzuty wnioskodawcy nie miały charakteru merytorycznego, dlatego też nie zasługiwały na uwzględnienie

Opinię biegłego z zakresu BHP, Sąd Apelacyjny uznał za w pełni wiarygodną gdyż została poparta wiedzą specjalistyczną biegłego, doświadczeniem zawodowym wynikającym z wydawania opinii w podobnych sprawach oraz oparta była na dokumentach źródłowych dołączonych do opinii. Opinia powyższa podważyła wiarygodność wystawionego przez następcę prawnego pracodawcy świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego podstawa do wystawienia świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach istnieje wówczas, jeżeli pracodawca posiada się kompletną, pełną dokumentację, która obrazuje strefy zagrożenia i obrazuje te szczególne warunki, w których miałby pracować wnioskodawca. Takiej zaś dokumentacji nie ma. To obowiązkiem ubezpieczonego było doprowadzenie w toku postępowania przed Sądem I instancji takich dowodów, które dałyby podstawę do tego, żeby przyjąć, że stanowisko, na którym pracował znajdowało się w strefie zagrożenia, czemu wnioskodawca nie sprostał przed Sądem I instancji, a wnioski dowodowe złożone przed Sądem Apelacyjnym były spóźnione.

Dlatego też zgodnie z art. 386§1 kpc w zw. z art. 477¹⁴ §1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie .

Konsekwencją powyższego było orzeczenie o kosztach procesu na mocy art. 98 ust. 1 i 3, 108 ust. 1 kpc , § 9 ust. 2 w zw. z § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015, poz. 507).

SSO del. Renata Żywicka (spr.) SSA Maciej Piankowski SSA Michał Bober